

Çocukluk Çağı Travmaları Ve Ebeveyn Tutumlarının Yetişkin Bireylerdeki Kriminal Düşünceler İle İlişkinin İncelenmesi¹

Ezgi Doğan Dönmez

Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa, KKTC,
psk.ezgiddonmez@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-3037-3277>

Meryem Karaaziz

Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa, KKTC,
meryem.karaaziz@neu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>

Özet

Bu çalışma, çocukluk çağı travmaları ve ebeveyn tutumlarının yetişkin bireylerdeki kriminal düşünceler ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikamet eden, 18 yaş ve üzeri, reşit olana kadar anne ve babası sağ olan, 196'sı kadın ve 190'ı erkek olmak üzere toplam 386 katılımcıdan oluşmaktadır. Yapılan bu çalışmada, değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, uygun örnekleme yöntemi kullanılarak evrenden örneklem seçilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak ise Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (CTQ), Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu (KAET-Ç) ve Kriminal Düşünce Ölçeği (CTS) kullanılmıştır. Veriler Google Forms

¹ Bu çalışma, ilk yazarın Yüksek Lisans Tez araştırmasına dayanmaktadır.

aracılığı ile online bir şekilde toplanmıştır. Çocukluk çağı travmaları, ebeveyn tutumları ve sosyodemografik özelliklerin kriminal düşünce ile ilişkisinin değerlendirildiği bu çalışmada, çocukluk çağı travmaları ve kriminal düşünce ölçekleri arasında ve algılanan ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca, üç ölçeğin karşılaştırıldığı analizde ebeveyn tutumlarının kriminal düşünceyi yordamadığı, çocukluk çağı travmalarının ise kriminal düşünceyi yordadığı ve algılanan ebeveyn tutumları ile kriminal düşünce arasındaki ilişkide tam aracı olarak rol oynadığı görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda, travmaya maruz kalan ve/veya olumsuz ebeveyn tutumları ile yetişmekte olan çocuklara yönelik çalışmalar yapmak toplum sağlığı açısından oldukça yararlı olacaktır.

Anahtar kelimeler: çocukluk çağı travmaları, ebeveyn tutumları, kriminal düşünceler

Examining The Relationship Between Criminal Thinking and Childhood Traumas and Parental Attitudes in Adult Individuals

Abstract

In this study, it was aimed to investigate the relationship of childhood traumas and parental attitudes with criminal thinking in adult individuals. The study group of the research consists of a total of 386 participants, 196 women and 190 men, who reside within the borders of TRNC and the Republic of Türkiye, are 18 years of age and over, and whose parents were alive until adulthood. In the study, the correlation method was used to examine the relationship between variables. In the research, a sample was selected from the population using the convenience sampling method. Sociodemographic Information Form, Childhood Trauma Questionnaire (CTQ), s-EMBU-C and Criminal Thinking Scales (CTS) were used as data collection tools in the study. Data was collected online via Google Forms. In this study, where the relationship between childhood traumas, parental attitudes, sociodemographic characteristics and criminal thinking was evaluated, significant relationships were found between childhood traumas and criminal thinking scales, and between perceived parental attitudes and criminal thinking scales. Additionally, in the analysis comparing the three scales, it was seen that parental attitudes did not predict criminal thinking, while childhood traumas predicted criminal thinking and engaged a full mediator role in the relationship between perceived parental attitudes and criminal thinking. In line with these results, it would be beneficial for public health to conduct studies on children exposed to trauma and/or growing up with negative parental attitudes.

Keywords: childhood traumas, parental attitudes, criminal thinking

Extended Abstract

Research Purpose

According to the findings obtained from the literature review, it is thought that the relationship between the criminal behavior and negative past experiences of people who have committed a crime may be guiding in the early detection of people who have not committed a crime but are prone to crime. Based on this context, childhood traumas and parental attitudes, which are among the factors that create negative past experiences, were determined as the independent variables of this study.

The aim of this study is to determine whether individuals who were exposed to some psychological traumas in their childhood and/or who grew up with any negative parental attitudes have a relationship with the sub-dimensions that constitute criminal thinking and if so, how they correlated. Another aim of this study is to examine the relationship between sociodemographic variables and criminal thinking.

Method

In this study, the correlation method, one of the quantitative research designs, was used. The population of the study consists of individuals who are 18 years of age and above and whose parents are alive until they reach adulthood. Convenience sampling method was used to select samples from the population. The sample consists of individuals living within the borders of TRNC and the Republic of Turkey, aged 18 and over, and whose parents are alive until they reach adulthood. According to the data of the Turkish Statistical Institute and the TRNC Statistical Institute, since the total number of individuals aged 18 and over could not be reached, the Unknown Sampling Formula was used when determining the number of samples. In this regard, it was aimed to reach a minimum of 384 participants. Data was collected from 387 people in total, and 1 person was not included in the study because he did not meet the necessary criteria; The study was conducted with 386 people.

Data Collection Tools

Sociodemographic Form: It was prepared by the researcher to obtain personal information of the participants such as age, gender, marital status, whether they have children or not, education level, education level of their parents, employment status, place of residence, whether the parents are alive or not, number of caregivers and siblings.

Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) : In the current study, the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ), which was developed to retrospectively and quantitatively measure and evaluate trauma experiences before the age of 18, was used. The Childhood Psychological Trauma Scale was developed by Bernstein et al. in 1994 to provide a brief, reliable and valid assessment

of a wide range of traumatic experiences in childhood. The validity and reliability of the Turkish adaptation was conducted by Vedat Şar and his colleagues in 2012.

s-EMBU-C: Egna Minnen Beträffande Uppfostran- Short Form was developed by Arrindell et al. in 1999 to assess adults' perceptions of their parents' rearing behaviors. Validity and reliability studies were conducted by Dirik et al. in 2015.

Criminal Thinking Scale: Criminal Thinking Scale was created by Knight et al. in 2006 to measure criminal thoughts in individuals. It was adapted into Turkish by Duyguner and Shadow in 2019.

Analysis and Interpretation of Data

Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 26.0 and AMOS 21.0 software were used for statistical analysis of the research data.

Cronbach's alpha test was applied for the reliability of the participants' responses to the Childhood Trauma Scale, Perceived Parental Attitudes Scale and Criminal Thinking Scale, and the alpha coefficients were 0.914 for the Childhood Trauma Scale, 0.851 for the Mother form of the Perceived Parental Attitudes Scale, 0.791 for the Father form and 0.791 for the Criminal Thinking Scale. 0.817 was calculated.

Plan of the Study

After the necessary literature review was completed, the necessary permissions were obtained for the Childhood Psychological Trauma Scale, Abbreviated Perceived Parental Attitudes-Child Form and Criminal Thinking Scale, which were planned to be used in the research. The data to be used in the study was collected online by creating a survey in Google Forms. The data collection phase was completed in 2 months. Participation is voluntary and no incentives were given to participants.

Research on the subject has been conducted and conceptual foundations have been examined. The findings section was created as a result of the statistical analysis of the data collected from the participants. The findings of the research were discussed within the framework of existing studies in the literature. Then, the results of the current study and recommendations for future studies were created.

Results

The current research was designed to find an answer to the question 'Is there a significant relationship between childhood traumas, perceived parental attitudes and criminal thinking scores?' In this regard, the relationship between childhood traumas and criminal thinking, perceived parental attitudes and criminal thinking was investigated as sub-aims, and the answer to the question of whether these two scales predict criminal thinking together was sought. At the same time, it was examined whether criminal thinking differs according to sociodemographic characteristics. Looking at the results, significant relationships were found between childhood

traumas and criminal thinking scales and between perceived parental attitudes and criminal thinking scales. Additionally, in the analysis comparing the three scales, it was seen that parental attitudes did not predict criminal thinking, while childhood traumas predicted criminal thinking and played a full mediator role in the relationship between perceived parental attitudes and criminal thinking.

Discussion and Conclusion

Throughout the current study, it has been mentioned that criminal thinking is related to many different variables and that some of these variables are effective in the emergence of criminal thinking. At the same time, in the study conducted by Fix and Fix (2015) with a non-criminal sample, evidence was obtained that criminal thoughts predict criminal behavior. The reason why criminal thinking is taken as a basis in this research is to predict criminal behavior and prevent it as much as possible by detecting criminal thoughts before possible criminal attempts. Thus, it is aimed to achieve a healthier social structure by reducing crime rates. In this regard, criminal thinking was examined in terms of childhood traumas and parental attitudes that may be related.

In this study, where the relationship between childhood traumas, parental attitudes and sociodemographic characteristics and criminal thinking was evaluated, it was determined that there was a positive and statistically significant correlation between childhood traumas and criminal thinking. This finding indicates that as the intensity of exposure to childhood trauma and the impact of the trauma increases, criminal thoughts also increase. In the study conducted by Chao (2017), it was concluded that negative situations experienced before the age of 18 are effective in the individual being more impulsive and having high criminal thinking scores in the future, and this result is parallel to the result of the current study. When the findings regarding perceived parental attitudes, which are thought to be related to criminal thinking, were examined, it was seen that criminal thinking was negatively correlated with parental warmth, one of the subheadings of parental attitude, and positively correlated with overprotectiveness and rejectionism dimensions. This situation indicates that perceived negative parental attitudes may be effective in the formation of criminal thinking; It is interpreted that positive attitudes may be associated with positive outcomes such as a decrease in criminal thinking. The result obtained in the study conducted by Alkhuba and Abdihaq (2018) that criminal thinking can be predicted based on perceived parental maltreatment in childhood coincides with the findings of the current study. When childhood traumas, parental attitudes and criminal thinking were considered together, it was seen that childhood traumas predicted criminal thinking, while parental attitudes did not predict criminal thinking. In addition, according to this result, it was determined that childhood traumas were a full mediator in the relationship between parental attitudes and criminal thinking. According to the study conducted by Beşer et al. (2019), it was seen that children exposed to negative parental attitudes were more likely to experience childhood trauma, and it was thought that the reason for the result reached in the current study might be that parental attitudes predict criminal thinking through traumas. Finally, according to the results of the analyzes conducted to examine criminal thinking in terms of sociodemographic characteristics, it was seen that sociodemographic

characteristics other than mother's education level and father's education level were associated with different sub-dimensions of criminal thinking at different levels. The results obtained especially in age and gender analyzes are also supported by the literature. For example, in the study conducted by Bakken et al. (2023), it was concluded that male individuals are more likely to have a higher level of criminal thinking than female individuals. Another study supporting the current findings found that the level of criminal thinking decreases as age increases (Mandrachia & Morgan, 2012).

In summary, considering that the effects of traumas and negative parental attitudes experienced during childhood continue into adulthood, it is known that these traumas lead to various negative consequences; Having criminal thoughts is also considered one of these negative consequences. At the same time, it is thought that some demographic variables have a significant impact on the sub-dimensions that constitute criminal thinking.

Çocukluk Çağı Travmaları Ve Ebeveyn Tutumlarının Yetişkin Bireylerdeki Kriminal Düşünceler İle İlişkisinin İncelenmesi

Kriminal düşünce, suçluların kriminal davranışlarını haklı çıkarmak ve desteklemek için kullandıkları tutumları, inançları ve rasyonalizasyonları meydana getirmesi bakımından antisosyal düşüncenin temel bir özelliğidir (Walters, 2012). Toplum sağlığı açısından bakıldığında suç ve şiddet içerikli eylemlerin en aza indirgenmesi son derece önemlidir. Bireyleri bu tür kriminal eylemlere iten düşüncelerin önceden tespit edilmesi ve olası eylem planlarının öngörülerek engellenmesi için kriminal düşünce ve eylemlerin altta yatan nedenleri detaylı olarak incelenmelidir. Literatür incelendiğinde, kriminal düşünce veya suç davranışı ile psikolojik, sosyolojik kavramlar arasında yapılan mevcut çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin, Ulusal Boylamsal Ergen Sağlığı Çalışması ile elde edilen veriler kullanılarak, erken çocukluk döneminde maruz kalınan hem fiziksel hem de cinsel istismarın, ergenlikte suç işleme davranışının güçlü belirleyicileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Watts & McNulty, 2013). Fakat suç içerikli düşünce ve davranış ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla daha önce suç işlemiş bireyler ile yapılması sebebi ile herhangi bir suç girişiminde bulunmamış bireylerin kriminal düşünce yapıları ile ilgili yeterli bilgi elde edilememiştir (Duyguner, 2018). Bu sebeple günlük hayatta, yüksek düzeyde kriminal düşünceye sahip kişilerle aynı sosyal ortamı paylaşma ihtimalimiz bulunmaktadır ve bu durum toplum sağlığı açısından risk oluşturmaktadır. Altıntaş ve Bilici (2018) tarafından yapılan araştırmada, kadın ve erkek mahkumlardan oluşan çalışma grubunda çocukluk çağı travması, dissosiyatif yaşantılar, olumsuz aile deneyimleri ve psikiyatrik sorunlar arasında bulunan yüksek yaygınlık ve anlamlı ilişkilere ek olarak çocukluk çağı travması ile suç davranışı arasında potansiyel bir bağlantı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür taramasından elde edilen bulgulara göre suç işlemiş kişilerin suç davranışı ve olumsuz geçmiş deneyimleri arasında var olan ilişkinin

suç işlememiş fakat suça meyilli kişilerin erken tespit edilmesinde yol gösterici olabileceği düşünülmüştür. Bu bağlamdan yola çıkarak, olumsuz geçmiş yaşantılarını oluşturan etkenlerden çocukluk çağı travmaları ve ebeveyn tutumları bu çalışmanın bağımsız değişkenleri olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ‘Çocukluk çağı travmaları ve algılanan ebeveyn tutumlarının kriminal düşünceyi oluşturan alt boyutlarla ilişkisi var mıdır?’ sorusunun cevaplanması hedeflenmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler

Bu çalışmanın amacı, çocukluğunda ruhsal birtakım travmalara maruz kalmış ve/veya olumsuz herhangi bir ebeveyn tutumu ile yetişmiş bireylerin kriminal düşünceyi oluşturan alt boyutlarla ilişkisi olup olmadığını, varsa; nasıl bir ilişki olduğunu araştırmaktır.

Travmatik deneyimler, çocuğun güvenlik algısına ve dünyanın adil bir yer olduğuna dair inancına zarar verir (Harmancı ve diğerleri, 2021). Kriminal düşüncenin alt boyutlarından biri olan ve kişinin antisosyal davranışlarının önemini küçümseme ve dış koşullara dayanarak bu davranışın haklı olduğunu gösterme şeklinde açıklanan meşrulaştırmada birey, gerçekleştirdiği antisosyal davranışların toplumdaki adaletsizlik nedeniyle haklı olduğunu düşünmektedir (Duyguner & Gölge, 2019). Ayrıca yapılan bir araştırmada, genç ve yetişkin bireylerin suç içeren eylemlerinin öngörülmesinde zayıf ebeveynlik uygulamaları, düşmanlık, reddetme, dikkatsiz takip, tutarsız disiplin, zayıf ebeveyn-çocuk bağları ve çocuğun haklarını ve güvenliğini umursamama gibi duygusal olumsuzlukları içeren hoşgörülü ve otoriter ebeveynlik tarzları gibi faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir (Johnson, 2016). Bu doğrultuda, birbiri ile ilişkili bulunan çocukluk çağı travmaları, ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce kavramlarının suç işlememiş bireylerde incelenmesi mevcut araştırmanın hedefini belirlemede etkili olmuştur.

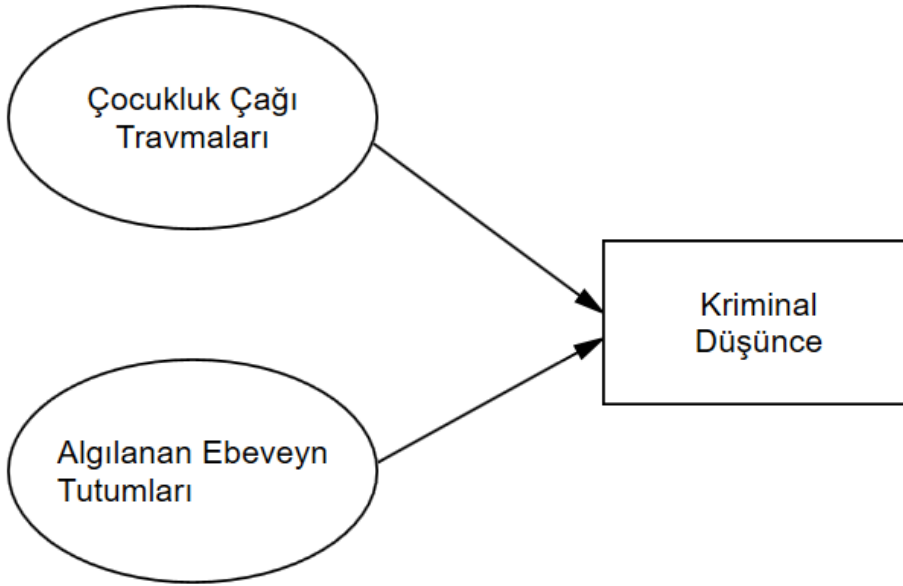
Bu çalışmanın diğer bir amacı da, temel olarak çalışılan üç kavram ile yaş, medeni durum, cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu, çalışma durumu, yaşamın büyük bölümünün geçtiği yer, anne ve babanın hayatta olup olmaması, birincil bakım vereni, kardeş sayısı gibi sosyodemografik bilgiler arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesidir. Bu çalışma, daha önce suç işlememiş yetişkin bireyler ile çalışılarak çocukluk çağı travmaları, algılanan ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce arasındaki ilişkinin incelenmesi ve elde edilen sonuçlara göre suç ihtimalinin değerlendirilerek gerekli durumlarda önlem alınması açısından önem taşımaktadır. Bu kavramlar arasında bulunacak anlamlı bir ilişki, suç davranışının önceden tespit edilmesi ve suç işlemeye meyilli bireylerin doğru yönlendirilmesi ile topluma maddi ve manevi açıdan kazanç sağlamaya yardımcı olacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma desenlerinden biri olan korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Korelasyonel çalışma, iki ya da ikiden fazla değişkenin arasında mevcut olan ilişkileri belirler; yani bir değişkende meydana gelen bir artış veya azalışın diğer bir değişkendeki artış veya azalışa karşılık gelip gelmediğini analiz eder (Tan, 2014). Çalışmanın evrenini 18 yaş ve üzeri, reşit olana

kadar anne ve babası sağ olan bireyler oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçmek için uygun örnekleme (Convenience) yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme; çalışmanın amacı, kolay erişilme, coğrafi olarak yakın olma, planlanan herhangi bir zamanda bulunabilme ya da kişilerin katılma isteği gibi belli başlı uygun kriterleri karşılayan hedef kitlede yer alan kişilerin dahil olduğu rastgele olmayan örneklemedir (Dornyei, 2007, akt. Etikan ve ark., 2016). Örneklem, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan, 18 yaş ve üzeri, reşit olana kadar ebeveynleri sağ olan bireylerden oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu ve KKTC İstatistik Kurumu verilerine göre 18 yaş ve üstü toplam birey sayısına ulaşamadığından dolayı örneklem sayısı belirlenirken Bilinmeyen Örneklem Formülü kullanılmıştır. Bu doğrultuda, minimum 384 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Toplamda 387 kişiden veri toplanmış olup 1 kişi gerekli ölçütleri karşılamadığı gerekçesiyle araştırmaya dahil edilmemiştir; çalışma 386 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Evren ve Örneklem

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	196	50,78

Erkek	190	49,22
Yaş		
18 - 25 yaş	72	18,65
26 - 33 yaş	90	23,32
34 - 41 yaş	48	12,44
42 - 49 yaş	43	11,14
50 +	133	34,46
Medeni durum		
Bekar	89	23,06
İlişkisi Var	39	10,10
Evli	240	62,18
Eşi Vefat Etmiş / Boşanmış	18	4,66
Çocuk sahibi olma		
Evet	225	58,29
Hayır	161	41,71
Eğitim		
Lise	84	21,76
Lisans	248	64,25
Lisansüstü	54	13,99
Anne eğitimi		
İlkokul ve altı	215	55,70
Ortaokul	45	11,66
Lise	82	21,24
Lisans/Lisansüstü	44	11,40

Baba eğitimi		
İlkokul ve altı	132	34,20
Ortaokul	54	13,99
Lise	103	26,68
Lisans / Lisansüstü	97	25,13
Çalışma durumu		
Çalışan	224	58,03
Çalışmayan	162	41,97
Yaşının çoğunu geçirdiği yerleşim yeri		
Köy / Kasaba	23	5,96
İlçe merkezi	111	28,76
İl merkezi	252	65,28
Annenin hayatta olma durumu		
Evet	301	77,98
Hayır	85	22,02
Babanın hayatta olma durumu		
Evet	229	59,33
Hayır	157	40,67
18 yaşına kadar birincil bakım veren kişi		
Anne - Baba Birlikte	337	87,31
Yalnız Anne veya Baba	28	7,25
Diğer	21	5,44
Kardeş sayısı		
Tek çocuk	30	7,77

Bir	131	33,94
İki	104	26,94
Üç ve üstü	121	31,35

Tablo 1’de araştırmadaki katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin %50,78’inin kadın, %49,22’sinin erkek olduğu, %18,65’inin 18-25 yaş arasında, %23,32’sinin 26-33 yaş arasında, %12,44’ünün 34-41 yaş arasında, %11,14’ünün 42-49 yaş arasında, %34,46’sının 50 yaş ve üzerinde olduğu, %23,06’sının bekar, %10,10’unun ilişkisi var, %62,18’inin evli, %4,66’sının eşi vefat etmiş/boşanmış olduğu, %58,29’unun çocuk sahibi olduğu, %41,71’sinin çocuk sahibi olmadığı, %21,76’sının lise mezunu, %64,25’inin lisans mezunu, %13,99’unun lisansüstü mezunu olduğu, %55,70’inin annesinin ilkokul ve altı mezunu, %11,66’sının annesinin ortaokul mezunu, %21,24’ünün annesinin lise mezunu, %11,40’ının annesinin lisans/lisansüstü mezunu olduğu, %34,20’sinin babasının ilkokul ve altı mezunu, %13,99’unun babasının ortaokul mezunu, %26,68’inin babasının lise mezunu, %25,13’ünün babasının lisans/lisansüstü mezunu olduğu, %58,03’ünün çalışan, %41,97’sinin çalışmayan bireyler olduğu, %5,96’sının yaşının çoğunu köy/kasabada, %28,76’sının yaşının çoğunu ilçe merkezinde, %65,28’inin yaşının çoğunu il merkezinde geçirdiği, %77,98’inin annesinin hayatta olduğu, %40,67’sinin annesinin hayatta olmadığı, %87,31’inin 18 yaşına kadar birincil bakımının anne ve babası tarafından birlikte verildiği, %7,25’inin 18 yaşına kadar birincil bakımının anne veya babasının tarafından yalnız verildiği, %5,442’ünün 18 yaşına kadar birincil bakımının diğerleri tarafından verildiği, %7,77’sinin tek çocuk olduğu, %33,94’ünün bir kardeşinin olduğu, %26,94’ünün iki kardeşinin olduğu, %31,35’inin üç ve daha fazla kardeşinin olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuğunun olup olmaması, eğitim düzeyi, ebeveynlerinin eğitim düzeyi, çalışma durumu, yaşanılan yer, ebeveynlerin hayatta olup olmaması, bakım veren kişi ve kardeş sayısı gibi kişisel bilgilerini almak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (CTQ)

Mevcut çalışmada, 18 yaş öncesi travma yaşantılarını geçmişe yönelik ve niceliksel olarak ölçmede ve değerlendirme amacıyla geliştirilen Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ) kullanılmıştır. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Bernstein ve arkadaşları tarafından 1994 yılında çocuklukta çok çeşitli travmatik deneyimlerin kısa, güvenilir ve geçerli bir

değerlendirmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Tüm soru maddeleri 5'li likert şeklinde değerlendirilmektedir. Orijinal versiyonu, Fiziksel ve Duygusal İstismar, Duygusal İhmal, Cinsel İstismar ve Fiziksel İhmal alt boyutlarından ve 70 maddeden oluşmaktadır. Toplam ölçek için .95'lik bir Cronbach alfa değerine sahiptir. 2012 yılında Vedat Şar ve arkadaşları tarafından Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Türkçe olarak kullanılan versiyonu 28 soru ve 5 alt başlıktan (Cinsel, Fiziksel, Duygusal İstismar ve Duygusal, Fiziksel İhmal) oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları sırasıyla Duygusal İstismar .90, Duygusal İhmal.85, Fiziksel İstismar .90, Cinsel İstismar .73 ve Fiziksel İhmal .71 şeklindedir. Toplam ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa değeri ise .93'tür. Başlangıçta orijinal formda bulunan 70 maddeden 53 tanesi Türkçe Uyarlamasında kullanılırken özgün ölçekte soru sayısının 28 maddeye düşürülmesiyle Türkçe uyarlamasında da 28 madde kullanılmaya başlamıştır. Madde sayılarındaki değişimlerden sonra önceki versiyonları ile güncel versiyonları arasında bulunan yüksek korelasyonlar, ölçeğin iki versiyonu kullanılarak yapılan araştırmalarda ulaşılan bulguların karşılaştırılabilirlik açısından uygunluk taşıdığını göstermektedir (Şar ve ark., 2012).

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu (KAET-Ç)

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu yetişkinlerin, ebeveynlerinin yetiştirme davranışlarına ilişkin algılarını değerlendirmek için 1999 yılında Arrindell ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Güncel olarak kullanılan orijinal versiyonunda hem anne hem de baba için ayrı cevaplanması istenen 23 madde ve duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk, reddedicilik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları; Anne Duygusal Sıcak, Anne Aşırı Koruyucu ve Anne Reddedici Tutumlar için sırasıyla .65, .71, ve .68 ve Baba Duygusal Sıcak, Baba Aşırı Koruyucu ve Baba Reddedici Tutumlar için sırasıyla .73, .72, ve .50'dir. Dirik ve arkadaşları tarafından 2015 yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Türkçe versiyonu da orijinal formula benzer şekilde 23 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları; Anne Duygusal Sıcak, Anne Aşırı Koruyucu ve Anne Reddedici Tutumlar için sırasıyla .75, .72, ve .64 ve Baba Duygusal Sıcak, Baba Aşırı Koruyucu ve Baba Reddedici Tutumlar için sırasıyla .79, .73, ve .71'dir (Dirik ve ark., 2015).

Kriminal Düşünce Ölçeği

Kriminal Düşünce Ölçeği, Knight ve arkadaşları tarafından, bireylerdeki suç düşüncesini ölçmek amacıyla 2006 yılında oluşturulmuştur. Ölçek 36 maddeden ve Meşrulaştırma, Kişisel Sorumsuzluk, Güç Yönelimi, Hak Görme, Merhametsizlik ve Kriminal Rasyonalizasyon olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Orijinal ölçekteki alt boyutların iç tutarlılık katsayıları sırasıyla Hak Görme .78, Kişisel Sorumsuzluk .68, Meşrulaştırma .75, Güç Yönelimi .81, Merhametsizlik .68 ve Kriminal Rasyonalizasyon .71 şeklindedir. Ölçeğin tümü için iç tutarlılık katsayısı .74'tür. Duyguner ve Gölge tarafından 2019 yılında Türkçe uyarlaması yapılmış olan ölçek, özgün formdan farklı olarak 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ise orijinal hali ile aynı

olarak Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/Diğerlerini Suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk şeklinde 6 faktörden oluşmaktadır. Türkçe uyarlamasındaki alt boyutların iç tutarlılık katsayıları sırasıyla Hak Görme .71, Kriminal Rasyonalizasyon .74, Güç Yönelimi .54, Merhametsizlik .58, Meşrulaştırma .50, Kişisel Sorumsuzluk .57 şeklindedir. Ölçeğin tümü için iç tutarlılık katsayısı .79 olarak belirtilmiştir (Duyguner & Gölge, 2019).

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri için Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 26.0 ve AMOS 21.0 yazılımı kullanılmıştır.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Kriminal Düşünce Ölçeğine verdikleri yanıtların güvenilirliği için Cronbach alfa testi uygulanmış ve alfa katsayıları Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği için 0,914, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği Anne formu için 0,851, Baba formu için 0,791 ve Kriminal Düşünce Ölçeği için 0,817 hesaplanmıştır.

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımları frekans analizleriyle, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Kriminal Düşünce Ölçeği puanları ise tanımlayıcı istatistiklerle gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Kriminal Düşünce Ölçeği Normallik Testleri

	Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık
	İst.	sd	p		
Duygusal İstismar	0,250	386	0,000*	1,435	1,011
Fiziksel İstismar	0,407	386	0,000*	1,009	0,920
Cinsel İstismar	0,178	386	0,000*	1,086	1,332
Fiziksel İhmal	0,262	386	0,000*	1,262	1,010
Aşırı korumacılık	0,128	386	0,000*	0,831	-0,017
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	0,140	386	0,000*	1,427	2,151
Duygusal sıcaklık (Anne)	0,092	386	0,000*	-0,477	-0,363
Aşırı koruyuculuk (Anne)	0,103	386	0,000*	0,763	0,446
Reddedicilik (Anne)	0,217	386	0,000*	1,383	1,337

Duygusal sıcaklık (Baba)	0,092	386	0,000*	-0,394	-0,788
Aşırı koruyuculuk (Baba)	0,095	386	0,000*	0,726	0,479
Reddedicilik (Baba)	0,216	386	0,000*	1,497	1,529
Hak Görme	0,122	386	0,000*	0,754	-0,072
Kriminal Rasyonalizasyon	0,056	386	0,005	-0,085	-0,372
Güç Yönelimi	0,106	386	0,000*	0,467	0,074
Merhametsizlik	0,149	386	0,000*	0,834	0,357
Meşrulaştırma/Diğerlerini suçlama	0,128	386	0,000*	-0,524	-0,097
Kişisel Sorumsuzluk	0,220	386	0,000*	1,057	0,536

*p<0,05

Tablo 2.'de araştırmadaki katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Kriminal Düşünce Ölçeği normallik testleri için yapılan Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık değerleri verilmiştir.

Tablo 2.'de belirtilen Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları verilerin normal dağılım göstermediğini ifade ederken, çarpıklık-basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olmasından dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu bağlamda parametrik testler uygulanmıştır.

Araştırmadaki hipotezler için iki grubun karşılaştırılması için t testi, ikiden fazla grup için ise ANOVA uygulanmıştır. İleri analizlerde Tukey testi yapılmıştır. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Kriminal Düşünce Ölçeği puanları arasında ise Pearson testiyle incelenmiştir. Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği puanlarının aracılığı için yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır.

Çalışmanın Planı (İşlem)

Gerekli literatür taraması tamamlandıktan sonra, araştırmada kullanılması planlanan Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu ve Kriminal Düşünce Ölçeği için gerekli kullanım izinleri alınmıştır. Yakın Doğu Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvurulmuş ve çalışma için onay alınmıştır. Araştırmanın hazırlık ve izin süreci tamamlandıktan sonra, çalışmada kullanılacak veriler Google Forms'ta anket oluşturularak çevrim içi (online) biçimde toplanmıştır. Oluşturulan anket, çeşitli WhatsApp gruplarında paylaşarak

katılımcılara ulaştırılmış ve veri toplama aşaması 2 ayda tamamlanmıştır. Katılım gönüllülük esasına bağlı olup katılımcılara herhangi bir teşvik verilmemiştir. Çalışmanın başında araştırma ile ilgili detayların bulunduğu Katılımcı Bilgilendirme Formu ve Aydınlatılmış Onam Formu yer almış ve Katılımcıların onayı bu aşamada alınmıştır.

Konu ile ilgili araştırmalar yapılmış, kavramsal temeller incelenmiştir. Katılımcılardan toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda bulgular kısmı oluşturulmuştur. Araştırmada ulaşılan bulgular, literatürde var olan çalışmalar çerçevesi içinde tartışılmıştır. Ardından, mevcut çalışmanın sonuçları ve gelecek çalışmalar için öneriler kısmı oluşturulmuştur.

BULGULAR

Mevcut araştırma ‘Çocukluk çağı travmaları, algılanan ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?’ sorusuna cevap bulabilmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu doğrultuda, çocukluk çağı travmaları ve kriminal düşünce, algılanan ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce arasındaki ilişki alt amaçlar halinde araştırılmış ve bu iki ölçeğin kriminal düşünceyi birlikte yordayıp yordamadığı sorusuna cevap aranmıştır. Aynı zamanda, kriminal düşüncenin sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu bölümde, amaca ve alt amaçlara yönelik elde edilen bulgulara, tablolara/şemalara ve yorumlara yer verilmiştir.

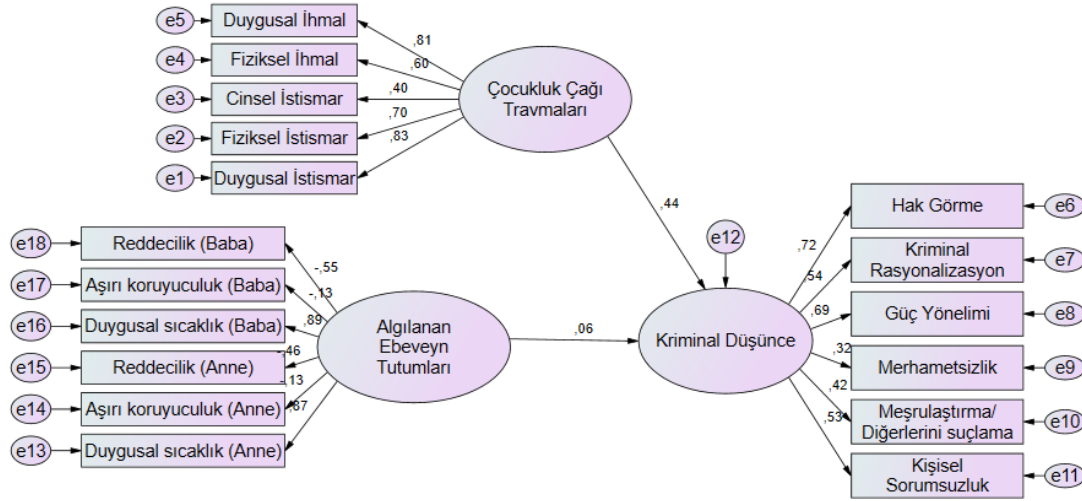
Tablo 3. Katılımcıların Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları

	n	$\bar{x}$	s	Min	Max
Hak Görme	386	8,48	2,94	5	16
Kriminal Rasyonalizasyon	386	17,49	4,59	6	29
Güç Yönelimi	386	6,51	2,37	3	15
Merhametsizlik	386	6,88	2,25	4	13
Meşrulaştırma/Diğerlerini suçlama	386	10,03	2,66	3	15
Kişisel Sorumsuzluk	386	3,70	1,89	2	10

Tablo 3.’te araştırmadaki katılımcıların Kriminal Düşünce Ölçeği puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin Kriminal Düşünce Ölçeğine ait Hak Görme alt boyutundan ortalama $8,48 \pm 2,94$ puan, minimum 5, maksimum 16 puan, Kriminal Rasyonalizasyon alt boyutundan ortalama $17,49 \pm 4,59$ puan, minimum 6, maksimum 29 puan, Güç

Yönelimi alt boyutundan ortalama $6,51 \pm 2,37$ puan, minimum 3, maksimum 15 puan, Merhametsizlik alt boyutundan ortalama $6,88 \pm 2,25$ puan, minimum 4, maksimum 13 puan, Meşrulaştırma/Diğerlerini suçlama alt boyutundan ortalama $10,03 \pm 2,66$ puan, minimum 3, maksimum 15 puan ve Kişisel Sorumsuzluk alt boyutundan ortalama $3,70 \pm 1,89$ puan, minimum 2, maksimum 10 puan aldıkları görülmüştür.

Şema 1. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Aracılığı

Şema 1. incelendiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği puanlarının Kriminal Düşünce Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,44; p<0,05$). Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları puanlarının ise Kriminal Düşünce Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır ($\beta=0,06; p>0,05$). Buna göre katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği puanlarının Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Kriminal Düşünce Ölçeği puanları arasındaki ilişkide tam aracı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyonlar

		Hak Görme	Kriminal Rasyonalizasyon	Güç Yönelimi	Merhametsizlik	Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama	Kişisel Sorumsuzluk

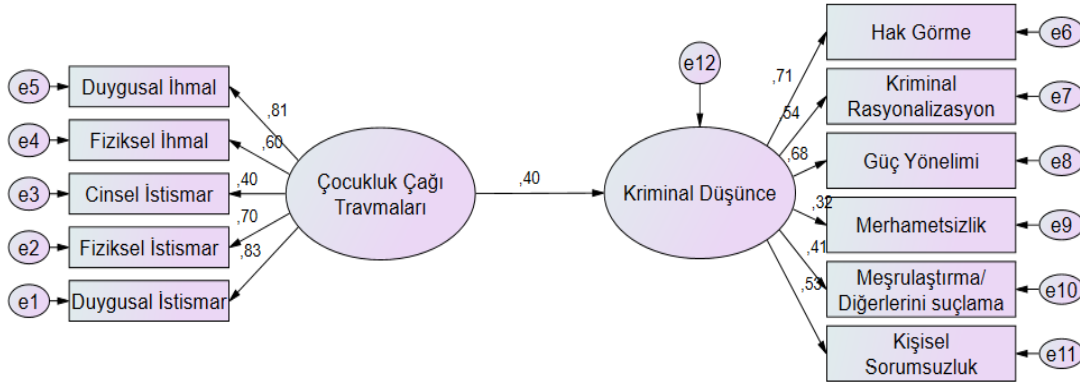
Duygusal İstismar	r	0,179	0,255	0,215	0,128	0,175	0,162
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,012*	0,001*	0,001*
	N	386	386	386	386	386	386
Fiziksel İstismar	r	0,158	0,153	0,175	0,056	0,079	0,158
	p	0,002*	0,003*	0,001*	0,274	0,121	0,002*
	N	386	386	386	386	386	386
Cinsel İstismar	r	0,138	0,164	0,142	0,093	0,144	0,048
	p	0,006*	0,001*	0,005*	0,068	0,004*	0,343
	N	386	386	386	386	386	386
Fiziksel İhmal	r	0,168	0,212	0,228	0,146	0,072	0,191
	p	0,001	0,000*	0,000*	0,004	0,156	0,000*
	N	386	386	386	386	386	386
Duygusal ihmal	r	0,186	0,275	0,242	0,167	0,118	0,100
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,001*	0,020*	0,049*
	N	386	386	386	386	386	386
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	r	0,221	0,295	0,268	0,157	0,170	0,162
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,002*	0,001*	0,001*
	N	386	386	386	386	386	386

*p<0,05

Tablo 4'te katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 4. incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği genel puanları ve ölçeğe ait Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar, Cinsel İstismar, Fiziksel İhmal ve Duygusal İhmal puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeğine ait Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk alt ölçek puanları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyon olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Katılımcıların Duygusal İstismar puanları arttıkça

Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları artmakta, Fiziksel İstismar puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi ve Kişisel Sorumsuzluk puanları artmakta, Cinsel İstismar puanları arttıkça Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi ve Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama puanları artmakta, Fiziksel İhmal puanları arttıkça Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi ve Kişisel Sorumsuzluk puanları artmakta, Duygusal İhmal puanları arttıkça Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları artmakta ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği genel puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları artmaktadır. Söz konusu puan artışları istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Şema 2. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Kriminal Düşünce Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

Şema 2.'ye göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği puanlarının Kriminal Düşünce Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,40;p<0,05$).

Tablo 5. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği Puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyonlar

	Hak Görme	Kriminal Rasyonalizasyon	Güç Yönelimi	Merhametsizlik	Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama	Kişisel Sorumsuzluk

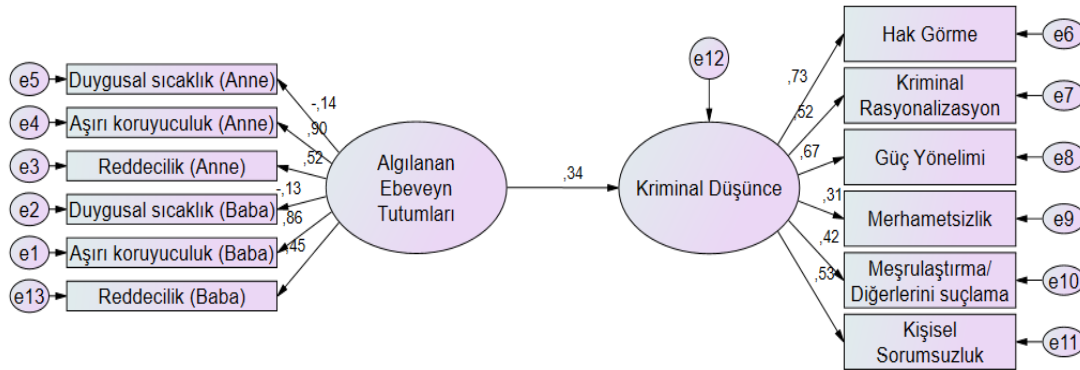
Duygusal sıcaklık (Anne)	r	-0,121	-0,112	-0,139	-0,195	0,001	-0,049
	p	0,017*	0,028*	0,006*	0,000*	0,987	0,333
	N	386	386	386	386	386	386
Aşırı koruyuculuk (Anne)	r	0,183	0,123	0,166	0,065	0,179	0,106
	p	0,000*	0,016*	0,001*	0,205	0,000*	0,037*
	N	386	386	386	386	386	386
Reddecilik (Anne)	r	0,253	0,203	0,254	0,100	0,141	0,132
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,049*	0,005*	0,009*
	N	386	386	386	386	386	386
Duygusal sıcaklık (Baba)	r	-0,098	-0,171	-0,109	-0,159	-0,057	-0,035
	p	0,054	0,001*	0,033*	0,002*	0,265	0,498
	N	386	386	386	386	386	386
Aşırı koruyuculuk (Baba)	r	0,201	0,131	0,193	0,078	0,190	0,117
	p	0,000*	0,010*	0,000*	0,125	0,000*	0,021*
	N	386	386	386	386	386	386
Reddedicilik (Baba)	r	0,255	0,286	0,266	0,124	0,190	0,150
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,015*	0,000*	0,003*
	N	386	386	386	386	386	386

*p<0,05

Tablo 5'te katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 5. incelendiğinde, araştırmaya katılanların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğine ait Duygusal Sıcaklık (Anne) ve Duygusal Sıcaklık (Baba) puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği puanları arasında negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyon, Aşırı koruyuculuk (Anne), Reddedicilik (Anne), Aşırı koruyuculuk (Baba), Reddedicilik (Baba) puanları ile Kriminal Düşünce Ölçeği puanları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyon olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Katılımcıların Duygusal Sıcaklık (Anne)

puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi ve Merhametsizlik puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmakta, Aşırı koruyuculuk (Anne) puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmakta, Reddedicilik (Anne) puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmakta, Duygusal Sıcaklık (Baba) puanları arttıkça, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi ve Merhametsizlik puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmakta, Aşırı koruyuculuk (Baba) puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmakta ve Reddedicilik (Baba) puanları arttıkça, Hak Görme, Kriminal Rasyonalizasyon, Güç Yönelimi, Merhametsizlik, Meşrulaştırma/ Diğerlerini suçlama ve Kişisel Sorumsuzluk puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artmaktadır.

Şema 3. Katılımcıların Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği Puanlarının Kriminal Düşünce Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

Şema 3.'e göre araştırmaya dahil olan Algılanan Ebeveyn Tutumları puanlarının Kriminal Düşünce Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,34;p<0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevcut çalışma boyunca, kriminal düşüncenin pek çok farklı değişkenle ilişkili olduğundan ve bu değişkenlerden bazılarının kriminal düşüncenin ortaya çıkmasında etkili olduğundan bahsedilmiştir. Aynı zamanda, Fix ve Fix (2015) tarafından suçlu olmayan bir örneklem ile yürütülen çalışmada kriminal düşüncelerin suç davranışını yordadığına dair kanıtlar elde

edilmiştir. Bu çalışmada kriminal düşüncenin esas alınmasının sebebi, olası suç girişimlerinden önce kriminal düşüncelerin tespit edilerek suç davranışının öngörülmesi ve mümkün olduğu düzeyde engellenmesidir. Böylece, suç işleme oranlarını azaltarak daha sağlıklı bir toplum yapısına ulaşmak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda kriminal düşünce, ilişkili olabileceği düşünülen çocukluk çağı travmaları ve ebeveyn tutumları açısından incelenmiştir.

Çocukluk çağı travmaları, ebeveyn tutumları ve sosyodemografik özelliklerin kriminal düşünce ile ilişkisinin değerlendirildiği bu çalışmada, çocukluk çağı travmaları ile kriminal düşünce arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu, çocukluk çağı travmalarına maruz kalınan yoğunluk ve travmanın etkisi arttıkça kriminal düşüncelerin de arttığını ifade etmektedir. Chao (2017) tarafından yapılan çalışmada da, 18 yaşından önce deneyimlenen olumsuz durumların gelecekte bireyin daha dürtüsel olmasında ve kriminal düşünce puanlarının yüksek olmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır ve bu sonuç mevcut çalışmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Kriminal düşünce ile ilişkili olabileceği düşünülen algılanan ebeveyn tutumları ile ilgili bulgular incelendiğinde ise kriminal düşüncenin, ebeveyn tutumunun alt başlıklarından biri olan ebeveyn sıcaklığı ile negatif yönde korelasyon gösterirken aşırı koruyuculuk ve reddedicilik boyutları ile pozitif yönde korelasyon gösterdiği görülmüştür. Bu durum, algılanan olumsuz ebeveyn tutumlarının kriminal düşüncenin oluşmasında etkili olabileceği; olumlu tutumların ise kriminal düşüncenin azalması gibi pozitif sonuçlarla ilişkili olabileceği şeklinde yorumlanmaktadır. Alkhuba ve Abdihaq (2018) tarafından yapılan çalışmada elde edilen, çocuklukta algılanan ebeveyn kötü muamelesinden yola çıkarak kriminal düşüncenin öngörülebileceği sonucu mevcut çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Çocukluk çağı travmaları, ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce birlikte ele alındığında ise, çocukluk çağı travmalarının kriminal düşüncüyü yordadığı görülürken ebeveyn tutumlarının kriminal düşüncüyü yordamadığı görülmüştür. Ek olarak bu sonuca göre çocukluk çağı travmalarının, ebeveyn tutumları ve kriminal düşünce arasındaki ilişkide tam aracı olduğu tespit edilmiştir. Beşer ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre olumsuz ebeveyn tutumlarına maruz kalan çocukların daha fazla çocukluk çağı travması yaşama ihtimalinin olduğu görülmüş ve mevcut çalışmada ulaşılan sonucun sebebinin ebeveyn tutumlarının travmalar aracılığıyla kriminal düşüncüyü yordaması olabileceği düşünülmüştür. Son olarak, kriminal düşüncenin sosyodemografik özellikler açısından incelenmesi için yapılan analizlerin sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi dışındaki sosyodemografik özelliklerin kriminal düşüncenin farklı alt boyutları ile farklı düzeylerde ilişkili olduğu görülmüştür. Özellikle yaş ve cinsiyet analizlerinde ulaşılan sonuçlar literatür tarafından da desteklenmektedir. Örneğin, Bakken ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan çalışmada, erkek bireylerin kadın bireylere göre daha yüksek düzeyde kriminal düşünceye sahip olma ihtimalinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut bulguları destekleyen bir diğer çalışmada ise, yaş arttıkça kriminal düşünce düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir (Mandracchia & Morgan, 2012).

Özetle, çocukluk döneminde maruz kalınan travmaların ve olumsuz ebeveyn tutumlarının etkilerinin yetişkinlik döneminde de devam ettiği göz önünde bulundurulduğunda bu travmaların

çeşitli olumsuz sonuçlara yol açtığı bilinmekte; kriminal düşüncelere sahip olmak da bu olumsuz sonuçlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda, bazı demografik değişkenlerin de kriminal düşünceyi oluşturan alt boyutlar üzerinde önemli etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Çalışma boyunca, kriminal düşünceyi oluşturan etkenler ve kriminal düşüncenin suç davranışına dönüşme potansiyeli ele alınmıştır. Geniş açıdan bakıldığında, kriminal düşüncenin oluşmasında çocukluk dönemi yaşantılarının önemli rolü olduğu bilinmektedir. Toplum sağlığı açısından, halihazırda suç işlemiş bireylere odaklanmak yerine, travmaya maruz kalan ve/veya olumsuz ebeveyn tutumları ile yetişmekte olan çocuklara yönelik çalışmalar yapmak pek çok açıdan yararlı olacaktır. Bu konuda ebeveynlere, öğretmenlere ve çocuk üzerinde etkisi olan diğer bireylere büyük sorumluluk düşmektedir. Ebeveynlerin çocuklara yönelik davranışlarının etkilerinin uzun süreli olduğunun bilincinde olması, çocuğun yaşayabileceği travmatik deneyimlerin farkında olması ve gerekli durumlarda uzmanlardan destek alması olumlu sonuçlar verebilir. Bunun dışında öğretmenlerin, öğrencilerin tutum ve davranışları konusunda iyi bir gözlemci olması ve olumsuz tutum ve davranışların nedenlerine odaklanması fayda sağlayabilir. Sınıf öğretmenlerinin okulun rehberlik servisi ile iletişim halinde olması ve ihtiyaç halinde çocuk ve aile ile bireysel görüşmeler planlaması destekleyici bir adım olabilir. Ayrıca okul yönetiminin, belirli aralıklarla, alanında uzman kişiler tarafından velilere yönelik çocuk gelişimi içerikli psikoeğitimler düzenlemesi, çocukluk çağı travmalarının ve olumsuz ebeveyn tutumlarının negatif sonuçlarını en aza indirmeye yardımcı olabilir.

Bu araştırma 386 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulguların genellenebilirliği açısından benzer bir çalışmanın daha fazla katılımcı ile yeniden yapılması uygun olacaktır. Araştırmacıların, sosyodemografik verilerden çıkarılan sonuçların geçerliğini ve güvenilirliğini destekleyecek çalışmalara ulaşmak için daha detaylı bir literatür taraması yapması; yeterli kaynağa ulaşılmadığı takdirde benzer değişkenler kullanılarak daha kapsamlı bir çalışma düzenlenmesi önerilmektedir. Özellikle, kriminal düşünce ile aralarında anlamlı ilişkiler olduğu görülen medeni durum, bakım veren kişi, çocuk sahibi olma ve eğitim düzeyi değişkenlerinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmaması sebebiyle araştırmacıların ileriki çalışmalarında bu değişkenleri daha fazla ele almasının literatüre büyük ölçüde katkısının olacağı düşünülmektedir.

REFERANSLAR

Alkhuba, M.Y., & Abdihaq, Z.I. (2018) Child Maltreatment as Predictors of Criminal Thinking Styles among Adolescents. *Open Journal of Social Sciences*, 6, 1-14. <https://doi.org/10.4236/jss.2018.611001>

Altıntaş, M., & Bilici, M. (2018). Evaluation of childhood trauma with respect to criminal behavior, dissociative experiences, adverse family experiences and psychiatric backgrounds among prison inmates. *Comprehensive Psychiatry*, 82, 100–107. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2017.12.006>

Bakken, R., Lien, L., Fauske, H., Benth, J. Š., & Landheim, A. (2023). Criminal thinking and psychosocial characteristics among young adults entering residential substance use treatment. *Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift*, 40(4), 339–354. <https://doi.org/10.1177/14550725231160337>

Beşer, N. G., Arabacı, L. B., Uzunoğlu, G., Bilaç, Ö., & Ozan, E. (2019). Suça itilmiş ergenlerde ebeveyn tutumu ve çocukluk çağı travmalarının belirlenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 219-227.

Chao, C. (2017). Adverse childhood experiences, coping style and criminal thinking: evidence for a mediation relationship. <https://doi.org/10.26021/8377>

Dirik, G., Yorulmaz, O., & Karancı, A.N. (2015). Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları- Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123-130.

Duyguner, U. (2018). Genel popülasyonda antisosyal davranışların sıklığı ve antisosyal davranışlar gösteren kişilerde suça eğilim ile erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Adli Tıp Enstitüsü).

Duyguner, U., & Gölge, Z. B. (2019). Kriminal Düşünce Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 11, 9–23. <https://doi.org/10.18863/pgy.515760>

Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4.

Fix, R. L., & Fix, S. T. (2015). Trait psychopathy, emotional intelligence, and criminal thinking: Predicting illegal behavior among college students. *International journal of law and psychiatry*, 42(43), 183-188.

Harmancı, H., Akdeniz, S., Ahçı, Z. G., & Dalmiş, İ. (2021). Childhood Traumas and Impulsivity: The Mediating role of parental attitudes. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18. <https://doi.org/10.26466/opus.904996>

Johnson, S. A. (2016). Parenting Styles and Raising delinquent children: Responsibility of parents in encouraging Violent behavior. *Forensic Research & Criminology International Journal*, 3(1).

Mandracchia, J. T., & Morgan, R. D. (2011). Predicting offenders' criminogenic cognitions with status variables. *Criminal Justice and Behavior*, 39(1), 5–25. <https://doi.org/10.1177/0093854811425453>

Walters, G. D. (2012). Criminal thinking and recidivism: Meta-analytic evidence on the predictive and incremental validity of the Psychological Inventory of Criminal Thinking

Styles (PICTS). *Aggression and Violent Behavior*, 17(3), 272–278.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.02.010>

Watts, S. J., & McNulty, T. L. (2013). Childhood Abuse and Criminal Behavior: Testing a General Strain Theory Model. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(15), 3023-3040.
<https://doi.org/10.1177/0886260513488696>

Şar, V., Öztürk, E., & İkikardes, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölceğinin Türkçe Uyarlamasının Gecerlilik ve Güvenilirliği/validity and reliability of the turkish version of childhood trauma questionnaire. *Türkiye Klinikleri. Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1054.

Tan, L. (2014). Correlational Study. In Thompson, W.F. (Ed.), *Music in the Social and Behavioral Sciences: An Encyclopedia* (pp. 269-271). Thousand Oaks: SAGE Publications.

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

09.10.2023

Sayın Ezgi Doğan Dönmez

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2023/1662 proje numaralı ve "Çocukluk Çağı Travmaları ve Ebeveyn Tutumlarının Yetişkin Bireylerdeki Kriminal Düşünceler ile İlişkinin İncelenmesi" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü